

شیطان در جزئیات است

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

دور دوم مذاکرات ایران و آمریکا در رم نشان داد که طبق اصول، توافق بین طرفین درباره اصول و کلیات وجود دارد و از این طریق چارچوب مقبولی برای طرفین در راستای ادامه کار و ورود به جزئیات شکل گرفته است. با توجه به این امر می‌توان گفت که اراده سیاسی لازم در طرفین برای توافق شکل گرفته است. با این حال، جزئیات همچنان بسیار مهم است؛ به‌ویژه آنجا که جزئیات با وجود فنی و حقوقی‌بودن آنها، بار سیاسی نیرومندی دارند و به سیاست داخلی در دو کشور و رضایت پایگاه اجتماعی تصمیم‌گیران ربط پیدا می‌کند. اگر چارچوبی را که در حال شکل‌گیری است، یعنی ایجاد اعتماد هسته‌ای از جانب ایران و رفع تحریم‌های هسته‌ای از جانب آمریکا و مذاکره‌نگدن درباره دیگر موضوعات را مبنا قرار دهیم، می‌توان گفت که خروجی این مذاکرات می‌تواند یک برجام ۲ باشد. چنین توافقی قطعا مثبت است و به کاهش تنش فعلی کمک می‌کند. اما در همین ستون هفته قبل توضیح دادم که چرا یک توافق تک‌موضوعی دیگر مانع ادامه تنش با ایران نخواهد بود. در اینجا به برخی تحولات و تغییرات فنی و حقوقی مهمی که در مدت ۱۰ سال گذشته رخ داده و ممکن است در ادامه موجب دشواری مذاکرات شود، می‌پردازم:

۱- با توجه به پیشرفت‌های گسترده ایران در حوزه غنی‌سازی و کسب دانش فنی مربوطه بعد از خروج آمریکا از برجام، کار برای بازگشت به سطحی از غنی‌سازی که در توافق برجام مورد موافقت قرار گرفت، بسیار مشکل‌تر خواهد بود. به لحاظ فنی این بار کار برای محدودکردن توان غنی‌سازی ایران بسیار دشوارتر شده است. در سال ۹۴–۱۳۹۳، هیئت آمریکایی بر این مبنا مذاکره می‌کرد که با محدودیت‌هایی که اعمال می‌شود، زمان گریز هسته‌ای ایران (زمان لازم برای تولید اورانیوم لازم برای یک بمب) از یک سال کمتر نباشد. اکنون از یک طرف ادعای آژانس این است که این زمان به یک یا دو هفته کاهش یافته و از طرف دیگر توان غنی‌سازی ایران براساس اطلاعات موجود در سپهر عمومی نزدیک به ۶۰ هزار سو (SWU) بالفعل و بیش از صد هزار بالقوه است. این در حالی است که در ۹۴ حدود ۱۲ هزار بود که براساس برجام به شش هزار کاهش یافت. اگر فرض کنیم که دولت ترامپ طالب همان یک سال گریز هسته‌ای باشد، توان غنی‌سازی ایران باید به یک‌دهم یا بیشتر کاهش یابد. بر این ملاحظات باید گسترش دانش فنی و تاسیسات و امکانات جدید مانند سانترفیوژهای پیشرفته IR۴ و IR۶ را نیز که توان آنها بیش از ۱۰ برابر «IR۱»های سال ۹۴ است، افزود. کار مشکل دیگر کاهش حجم اورانیوم غنی‌شده از بیش از چهار تن موجود از ۶۰ تا ۲۰ تا پنج درصد به سطح حداکثر ۳۰۰ کیلو ۳۰٫۶ درصد در برجام است، بنابراین هم کار آمریکا برای مطالبه چنین کاهش‌شی در ظرفیت غنی‌سازی ایران دشوار است و هم کار ایران برای پذیرش چنین کاهش‌هایی.

۲- مشکل دیگر پرداختن به بازنگری در بندهای غروب برجام است. یکی از ایرادات همیشگی ترامپ نفس وجود سقف زمانی برای محدودیت‌های پیش‌بینی‌شده در برجام است. می‌دانیم که محدودیت‌های تسلیحاتی و موشکی ایران در اکتبر ۲۰۲۰ و اکتبر ۲۰۲۳ منقضی و تحریم‌های ایران در این دو مورد ذیل قطع‌نامه‌های شورای امنیت لغو شد. همچنین قرار است در اکتبر ۲۰۲۵ بخش عمده محدودیت‌های هسته‌ای ایران منقضی شود. قطع‌نامه ۲۲۳۱ مخته‌مه شود و ایران از دستور کار شورای امنیت خارج شود. تمه محدودیت‌های باقی‌مانده مطابق برجام نیز تا ۲۰۳۰ منقضی خواهد شد. اگر قرار به انعقاد یک توافق جدید باشد، این سررسیده‌ها باید مجددا مورد مذاکره قرار گیرند. حال کار آمریکا خواستار تمدید نامحدود این محدودیت‌ها و قطع‌نامه ۲۲۳۱ و ازجمله مکانیسم ماشه مندرج در آن بشود، طبعاً برای ایران بسیار دشوار خواهد بود که به چیزی بدتر از برجام ۱ تن دهد. ضمن اینکه به لحاظ سیاسی برای دو کشور دشوار است که در این موارد امتیاز بدهند. ۳- مشکل مهم دیگر حل مشکلات با آژانس ازجمله مشکل دو سایتی است که آژانس در چهار، پنج سال گذشته ادعاهایی درباره آن داشته است که از جهاتی قابل مقایسه با مشکل ایجاد احتمالا نظامی برنامه هسته‌ای ایران در مرحله گذشته است.

۴- سخت‌تر شدن تدابیر حقوقی ضد ایرانی در آمریکا در مدت ۱۰ سال گذشته و به‌ویژه در دوره چهارساله اول ترامپ مشکل دیگری است که در مسیر وجود دارد.

📅 سه‌شنبه ۲ اردیبهشت ۱۴۰۴ ۲۳ شوال ۱۴۴۶
📅 ۲۲ آوریل ۲۰۲۵
📅 سال بیست‌ویکم
📅 شماره ۵۰۹۱
📅 استثنا تا ۱۰۰ هزار تومان
📅 ۱۲ صفحه + ۱۰۰ صفحه ویژه‌نامه

معاهده جامع راهبردی ایران و روسیه پس از امضای پوتین، یک گام تا اجرا؛

امضادر کرم‌لین انتظار در تهران

معاهده راهبردی ۲۰ساله، با نگاهی به آینده، اما ریشه‌دار

در گذشته‌ای پر از تجربه در آستانه اجرایی شدن است

وحیده کریمی: با امضای ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، زیر سند معاهده جامع مشارکت راهبردی با ایران، حالا این توافق پس از طی مراحل قانونی در دوما و شورای فدراسیون، وارد فاز اجرایی در ساختار حقوقی روسیه شده است. این معاهده، که روز جمعه ۲۸ دی‌ماه ۱۴۰۳ در جریان سفر مسعود پزشکیان به مسکو و در کاخ کرم‌لین از سوی رؤسای جمهور دو کشور امضا شد، گامی مهم در تثبیت سطح روابط راهبردی تهران و مسکو تلقی می‌شود. خبرگزاری تاس روسیه، سند امضاشده را در سامانه رسمی اطلاعات حقوقی این کشور منتشر کرده و به نقل از منابع رسمی، آن را چارچوبی حقوقی برای توسعه بلندمدت همکاری‌ها میان دو کشور معرفی کرده است. این سند حوزه‌هایی مانند امنیت، انرژی،

برونده‌ای درباره فستیوال محبوب بوشهری‌ها

این «کوچه» بن بست نیست

صفحات ۱۰و ۱۲

یادداشت

دلار، تورم و سیاست‌ورزی انتظارات

تحلیلی از تعادل نمایی بازار ارز در سایه تورم انباشته و تحولات دیپلماتیک

روزبه خسروخاور

اقتصاد ایران در آغاز سال ۱۴۰۴، بار دیگر در نقطه عطفی ایستاده است. پس از جهش‌های بیابیی نرخ ارز و افزایش تورم در سال‌های اخیر، اکنون دلار با حرکتی معکوس وارد مسیر کاهش شده و از مرز صد هزار تومان به حدود ۸۰ هزار تومان بازگشته است. این کاهش، هم‌زمان با تحولات سیاسی و اقتصادی ازجمله مذاکرات غیرمستقیم در عمان و رایزنی‌های سیاسی در رم ایتالیا رخ داده و بسیاری از فعالان بازار و سیاست‌گذاران را امیدوار کرده که شاید آغاز یک ثبات نسبی در راه باشد، اما آیا این کاهش واقعی است؟ آیا دلار در مسیر تعادل قرار دارد؟ پاسخ، نیازمند رجوع به داده‌ها و شاخص‌های بنیادی است.

محاسبه نرخ واقعی دلار براساس تورم انباشته

نرخ واقعی دلار را می‌توان با بررسی تورم تجمعی از سال‌های پایه تا سال ۱۴۰۴ و ضرب آن در نرخ دلار همان سال مبنا به دست آورد. اعداد زیر، مقایسه‌ای تطبیقی از نرخ‌های دلار اسمی در گذشته و نرخ واقعی امروز

آن بر پایه تورم است (طبق جدولی که مشاهده می‌کنید). این محاسبات نشان می‌دهد که دلار ۸۰ هزار تومانی امروز، بسته به سال پایه‌ای که انتخاب می‌کنیم، یا کمتر از نرخ واقعی‌اش است (۱۳۹۷) یا بالاتر از آن (۱۳۹۴ و قبل‌تر).

دلار ۸۰ هزار تومانی؛ بازگشت به تعادل یا فریب بازار؟

براساس محاسبات بالا، اگر سال ۱۳۹۷ را به‌عنوان نقطه شروع تحلیل در نظر بگیریم (زمان جهش بزرگ نرخ ارز)،

سال پایه	نرخ دلار	پایه تورم تجمعی تا ۱۴۰۴	نرخ واقعی دلار در ۱۴۰۴
۱۳۸۸	۱,۰۰۰ تومان	۴,۰۰۰ درصد	۴۱,۰۰۰ تومان
۱۳۹۰	۱,۱۰۰ تومان	۳,۰۰۰ درصد	۳۴,۱۰۰ تومان
۱۳۹۴	۳,۳۰۰ تومان	۱,۷۰۰ درصد	۵,۹۴۰ تومان
۱۳۹۶	۴,۲۰۰ تومان	۱,۱۰۰ درصد	۵,۰۴۰ تومان
۱۳۹۷	۱۲,۰۰۰ تومان	۷۰۰ درصد	۹۶,۰۰۰ تومان

ارومیه مرکز استان آذربایجان غربی محل سکونت هم‌وطنان آذری و کرد و مسیحی

آسوری و ارمنی و مسلمان شیعه و سنی و حتی گروهی از هم‌وطنان یارسان است. ارومیه تنها شهر بزرگ ایران نیست که در آن گروه‌های متنوعی از هم‌وطنان با ادیان و مذاهب و گونه‌های زبانی متنوع زندگی می‌کنند، در دیگر شهرهای بزرگ کشور چنین تجربه‌ای به درجاتی متفاوت وجود دارد. اما آنچه این شهر را متمایز می‌کند، برخی رویدادهای تاریخی مرتبط با این تنوع و نیز همجواری این شهر با مرزهای دو کشور عراق و ترکیه و همجواری استان آذربایجان غربی با مرزهای سه کشور همسایه است. با چنین شرایطی طبیعی است که وقوع هر پدیده یا مسئله‌ای باید به جد مورد توجه محافل سیاسی و رسانه‌ای قرار گیرد. به‌ویژه که در فراسوی مرزهای کشور شاهد چالش‌هایی هستیم که در صورت بی‌توجهی یا کم‌توجهی می‌تواند درون کشور را تحت تأثیر قرار دهد. در ماه گذشته ارومیه به دلیل برگزاری دو مراسم جمعی و خیابانی در محافل رسانه‌ای بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفت. هر چند در دو پدیده‌ای که توجهات رسانه‌ای را به خود جلب کرد اتفاقی روی نداد و افزون بر برنامه‌ریزی‌های صورت‌گرفته برای برگزاری آن، بررسی چرایی و ابعاد بروز این پدیده نیازمند بررسی دقیق‌تر منابع و اسناد و نیز بررسی‌های میدانی موضوع است. وقوع این پدیده به‌ویژه آنچه در دوم فروردین روی داد و با برخی تحکرات افراطی تعدادی از قوم‌گرایان در حضور مقامات استانی همراه بود، منجر به واکنش‌های گسترده‌ای در میان گروهی از شخصیت‌های فرهنگی و علمی و هنری نام‌آور در سطح ملی شد و سخنگوی دولت نیز به این بیانیه واکنش نشان داد. اما این رویدادها منجر به آن نشد که نمایندگان عالی دولت در سطح استان نسبت به موضوع به‌صورت علنی ورود پیدا کنند یا با افکار عمومی دراین‌باره سخن بگویند. این کم‌توجهی موجب شده تا به شکلی دیگر ارومیه شاهد مسائلی باشد که نگرانی‌زااست. این مسائل البته به‌صورت مزمن در سال‌های گذشته روی داده و همچنان برای آن بر مبنای قوانین و مقررات و ضوابط قانونی چاره‌اندیشی روشنی نشده است. در آخرین مورد از این دست مسائل تنی چند از اعضای شورای ارومیه

میراث پاپ اصلاح‌گرا؛ مدیریت متناقض

کلیسای دوقطبی و وانیکان بحران‌زده

پایان عصر فرانسیس

این گزارش را در صفحه ۵ بخوانید عکس: Gettyimages

گفت‌وگوی احمد غلامی باجواد اطاعت

ترامپ امتیازی

برای ایران است

ویدئوی این گفت‌وگو را در یوتیوب شرق ببینید

۶

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از صفحات اینستاگرامی فعالان فرهنگی، نویسندگان و خبرنگاران که بسته می‌شود

تا اطلاع ثانوی مجرم!

۸

باج‌گیری در فضای مجازی؛ چگونه در برابر اخاذی سایبری بی‌دفاع نمانیم

۱۰ راهکار برای

مقابله با اخاذی دیجیتال

۱۰

جمعی از پژوهشگران و متخصصان مطالعات شهری، معماری و صنعت ساختمان عارضه‌های شهر ایرانی را بررسی و راهکارهایی می‌کنند؛

خردتوسعه‌گری

این ویژه‌نامه را از روزنامه‌فروشی‌ها بخواهید

یادداشت

حقیقت ساده

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

«من آموختم‌ام که بسیاری از چیزها هرگز آن گونه که به نظر می‌رسند، پیچیده نیستند. این تنها تکبر ماست که ما را واهی‌دارد تا به شکلی غیرضروری، جواب‌هایی پیچیده برای مسائلی ساده بیاایم.» (محمدیونس-بانک‌تفیدستان)

در سه‌ضلعی «اتارزای‌های مالی و زیست‌محیطی»، «وضعیت خطیر روابط خارجی» و «شکاف‌های اجتماعی و فرهنگی» به‌عنوان مهم‌ترین چالش‌های امروز ایران (مسعود نیلی- ۱۴۰۳/۵/۱۳)، حل مسئله سیاست خارجی به سبب قرارگرفتن کشور در لبه بحرانی بزرگ در سطح منطقه و جهان بالاخره و بالا‌ب‌بار در اولویت قرار گرفت. تا قبل از انتخاب ترامپ به ریاست‌جمهوری آمریکا و پس از انتخاب مسعود پزشکیان به ریاست‌جمهوری کشورمان از بین سه ضلع چالشی فوق، از دید بیشتر کارشناسان اولویت اول به رفع «شکاف‌های اجتماعی و فرهنگی» به‌عنوان کم‌هزینه‌ترین راه داده می‌شد، تا با ترمیم شکاف دولت و مردم و کسب پشتوانه و حمایت اجتماعی لازم، اصلاحات اقتصادی که نیازمند دولتی قوی و «اراده کامل و تمام‌عیار همه ارکان سیاسی کشور است» فراهم آید. در همان زمان البته نظریه‌های دیگری هم وجود داشت و ازجمله آنکه گفته می‌شد با توجه به آنکه ترمیم شکاف‌های اجتماعی در نظام‌های سیاسی مبتنی بر باورهای ایدئولوژیک، کاری است بس سخت و دشوار، چراکه این ساختارها مبتنی بر مهرنگی، همسانی و نظم و انضباط هستند و تکثر، تنوع، خودساختگی و خودسامانی در آنها به‌سختی پذیرفته می‌شود، به نظر بهتر آن است که تغییر رویکرد سیاست خارجی و انجام مذاکرات با طرف‌های مقابل در دستور کار قرار گیرد (از کدام در وارد شویم- شرق- ۱۴۰۳/۵/۱۵). اما اکنون با انجام دو دور مذاکرات ایران و آمریکا و اظهار موفقیت این مذاکرات از سوی دو طرف و قرار برای انجام سومین دور این گفت‌وگوها در هفته آتی، بار دیگر این سؤال مطرح می‌شود که آیا اصولاً یک تحلیل جامع از مسائل و مشکلات کشور در نظام حکمرانی وجود دارد؟